

Я. Івашкевич розкриває змісти, закладені в кожній концептуальній для тексту деталі, дуже поступово, а тому виникає враження пізнання персонажів, начебто особистого знайомства з ними (адже ж, знайомлячись із людиною, ми не одразу дізнаємося про особливості її характеру, свідомості), “поступового розглядання героїв” та “інкрустованих вкраплень”¹⁸ в оповідь відомостей про них. Життя, отже, минає поміж розмовою та замовканням, а модуляції голосу слугують для увиразнення якихось акцентів у ньому, віднайдення та розкриття чогось правдивого. Тому важливо до них прислухатися, аби “пізнати світ, а в ньому себе”¹⁹, що, за Івашкевичем, чи не найпосутніше, що може в житті зробити людина.

Текст мовчання в “Березнякові” дає змогу чітко простежити дві лінії його розвитку, що їх можемо означити як мовчання-відсутність та мовчання-присутність. Тобто стан Болеслава інтерпретуємо як своєрідне німування, тоді як мовчання Станіслава – радше діалог зі світом. Перше оточене атмосферою трагізму, народжується з болю самотності, ситуації нелюбові, а друге закорінене в зосередженому спогляданні буття, потребі внутрішньо пережити радість життя, у згоді без нарікань прийняти його випробування. Автор дещо радикалізує обидві позиції, розводячи полюси мовчазного в одному тексті, можливо, навіть дещо штучно, проте у фіналі твору мовчання як таке розчиняється в тиші, що зрівнює та поєднує в собі всі прояви мовчазного.

¹⁸ Див.: *Вербес Г.* Цит. праця. – С. 91.

¹⁹ *Iwaszkiewicz J.* – Warszawa, 1984. – S. 7.

Строра

Хтось оголеним нервом назвав
Поетичну вразливу натуру,
Бо не раз і не два заливав
Час поетові сала за шкуру!

Нерви вмерли. Так сталося тепер
У наш вік історично-космічний,
Що поет – не оголений нерв,
А оголений дріт електричний!
“Зміна категорій”

Минулого року київське ВЦ “ВУС” видало першу сатиричну книжку “Перший зуб” молодого автора Олександра Стусенка, переможця трьох Всеукраїнських літературних конкурсів, літературно-музичного конкурсу молодих КНУ ім. Тараса Шевченка (2004), члена НСПУ з 2001 р. Вона складається з віршів двох жанрів-“химеродій” (“За межею житла”) (авторове визначення) й пародій (“Поетична рахуба”), часом дуже вдалих, із тонким відчуттям стилю, зокрема на Ю. Андруховича – “Квазіре – креація”, П. Мовчана: “Я завжди так без мови й форми жив; / Я мав лиш береги і напрям руху” – “Клоака”, Д. Кременя, Б. Олійника, Віру Балдинюк та ін.

Його вірш “Катастрофа”, який уже набув широкого розголосу серед студентської молоді на рівні своєрідного “апокрифа”, починається словами: “Об мене зупинялась іномарка. / Я зупинився лобом об шосе”, після чого щось у “бачку” героя, аж ніяк не ліричного, перевернулось, і він почав розрізняти добро і зло, жаліти безпритульних псів... “Мене усі вважають скоморохом, / Бо я серйозні речі говорю...” – із саркастичним надривом каже герой, завершуючи монолог так: “Та я рвонусь крізь вуличну запарку – / І знову на шосе проллється кров; / Я зупиню об себе іномарку, / Бо хочеться нормальним стати знов”. Ну як? Так отожд!.. Варто погодитись із автором передмови О. Яровим під промовистою назвою “Кошмарний феномен Стусенка”: “...планида в нього така – робити все навпаки, “вивернуто”, у цьому вивернутому без лалок світі”.

Поет, що не боїться сказати про себе так: “Народ, звичайно, вірші прочитас, / Ура, поете, слово зажило!.. / Та потім – зирк – а їх уже немає... / А це Життя у хаті підмело” (“Статус”) або: “Де ж він тепер? В яку сховався буду? / Котру – із найслизькіших – вибрав путь? / Життя – театр! (певно, що абсурду). / І він там – зав. кулісами (мабуть)” (“Смішило”) – не втратить свого читача...

В.Л.

У "Берестечку" фольклорні розміри сконденсовані в одному фрагменті, який також становить майстерну стилізацію. Більшість рядків цього фрагмента написана 14-складовиком, який урізноманітнюється вкрапленнями інших розмірів:

Гей, у чистому полі та зашуміла тирса.	14-скл. (7 + 7)
Гей, та було ж нас доволі! А зосталось триста.	14-скл. (8 + 6)
Гей, та було ж нас триста, та усі шаблесті.	13-скл. (7 + 6)
Дві душі зосталось, та й ті непаристі.	12-скл. (6 + 6)
Госа, хлопці, госа, понад берегами!	12-скл. (6 + 6)
Тече річка кривавая темними лугами.	14-скл. (8 + 6)

Отже, можна зробити висновок, що "чиста" імітація народнопоетичних форм постає в творчості Ліни Костенко явищем епізодичним. Поетеса не намагається скалькувати структуру народної пісні чи думи, використання фольклорних розмірів завжди мотивується конкретним художнім завданням. Хоча "Казка про Мару", "Мандрівки серця", а пізніше фольклорні фрагменти з романів у віршах засвідчили майстерне володіння цією формою поетичного вислову, навряд чи можна охарактеризувати художнє мислення Ліни Костенко як народнопоетичне. На підтвердження цієї думки наводимо ще один факт. В українській версифікації ХХ ст. метричним носієм народнопоетичних традицій вважається хорей (особливо 4-стоповий), його фольклорна модель нерідко виступає й основною ритмічною формою цього розміру. Якщо розглянути репертуар віршових розмірів Ліни Костенко порівняно з метричною палітрою одного з її літературних учителів, Максима Рильського, то неважко помітити, наскільки різні позиції посідають у них хорей: у Ліни Костенко хорей складають близько 5%, у Максима Рильського — 25%. Це, на нашу думку, пояснюється передусім відмінністю в домінуючій інтонації обох поетів — Максим Рильський тяжіє до імітації народнопісенних розмірів, ритмічні особливості яких увібрав хорей, Ліна Костенко — до розповіді, в окремих випадках навіть до просторіччя. Інакше кажучи, Максим Рильський більше схиляється до наспівної інтонації, Ліна Костенко — до говірної.

Загалом слід зазначити, що творчість Ліни Костенко, яка стала предтечею "шістдесятництва" в українській літературі, повністю виявляє ставлення цього покоління до багатовікового досвіду національної культури й фольклору як її складової: поетеса не просто намагається повернути читача до духовних джерел свого народу, а й філософськи осмислює духовну спадщину, інтелектуалізує її, включає до широкого контексту великої європейської культури.

Строста

Хиталися трави тонко,
Стиналася тінь тернова...
І день почався із сонця,
І світ почався зі слова.
...І люди немов із глини,
Із слова себе ліпили.

Тетяна Нарчинська

Його вела за руку Україна
Тужила: — Ця знедолена дитина
Туди, де горе, кривди і неволя,
Несе свій безталанний Божий дар.
І неодмінно нам всімхнеться доля!
— Побачимо, — сказав сліпий Кобзар.

Ірина Бетко

"Радосинь", **Літоб'єднання при НСПУ** (керівник — Дмитро Чередниченко), представляє поетичну антологію (упоряд. Д.Чередниченко. Літстудія 1992 р. — К.: ПВП "Задруга", 2004. — 552 с.), що народилася під такою ж назвою. Чимало з її авторів — члени НСПУ: Ірина Бетко, Ірина Венжик, Алла Діба, Микола Клец, Євгенія Кононенко, Іван Складаний, Зоя Кучерява, Олена Леонтович, Павло Малєєв, Олесь Мамчич, Юрій Ряст, Ярослав Шекера... Вони випускають альманах і часопис (редактор Григорій Іваненко, зараз — Наталка Позняк) "Радосинь".

Радосинь — це стародавнє місто на лівому березі Дніпра (літописні назви — Радосинь, Родуня, Гордисько, Рай. Розкопував і досліджував його археолог Михайло Сагайдак).

Головне завдання "Радосині" — "щоб одна душа митця озвалася до другої" (із передмови Д.Чередниченка).

Отже, беріть антологію до рук і знайомтесь із гроном молодих поетів!

В.Л.